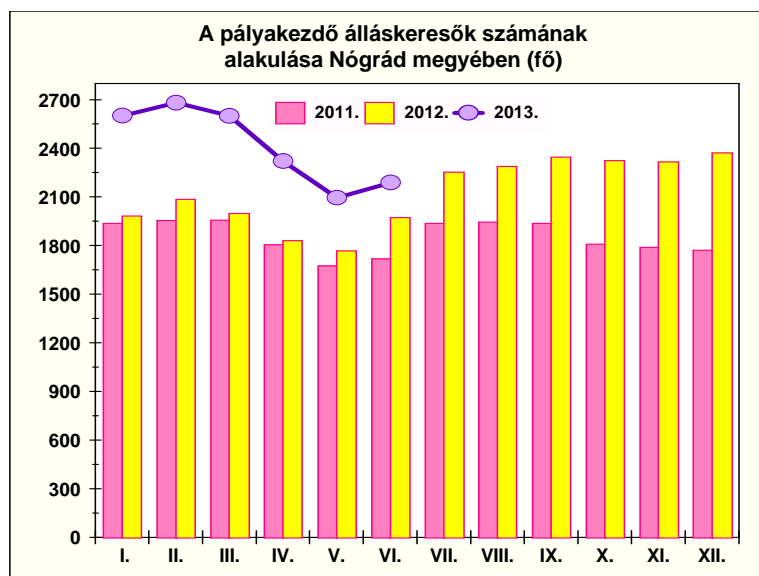

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

MUNKAÜGYI KÖZPONTJA

*A pályakezdő álláskeresők helyzete
Nógrád megyében*

Salgótarján, 2013. július

Nógrád megye bemutatása

Nógrád megye lakónépessége 2013 elején alig haladta meg a 200 ezer főt. A természetes szaporodás évek óta negatív értéket mutat, ezen túl a vándorlási veszteség is folyamatosan csökkenti a megye lakosságát. A lakosság korösszetétele kedvezőtlenebb az országos átlagnál.

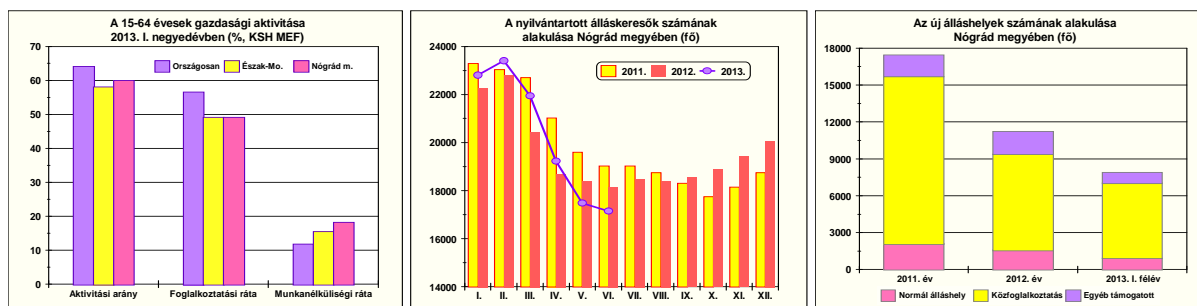
Nógrád megye főbb gazdasági mutatói országos viszonylatban a legrosszabbak és a munkanélküliség szempontjából is az egyik legkritikusabb térség

Nógrád a fontosabb gazdasági mutatók (nemzeti jövedelem, ipari termelés értéke, működő gazdasági szervezetek száma stb.) tekintetében a megyék rangsorában rendre az utolsók között van, ami jelentős munkaerő-piaci hátránnyal párosul. A térség nem vonzó a befektetők számára, a vállalalkozási készség alacsony szintje pedig hátráltatja a foglalkoztatás bővülést.

A hat nógrádi kistérség közül négy hátrányos helyzetű, de a kistérségi foglalkoztatási adatok alapján a megye minden körzete lényegesen rosszabb helyzetben van a hazai átlagnál.

A megye gazdaságát 2012-ben kedvezőtlen irányú elmozdulás jellemezte, s 2013 első hónapjaiban is többnyire a válság reálgazdasági hatásainak negatív következményeiről szóltak a statisztikai adatok.

A KSH adatai alapján az elmúlt évben a 15-64 évesek körében a foglalkoztatás szintje (49,4%) országos viszonylatban a második legalacsonyabbnak számított, miközben a munkanélküliségi ráta (17,5%) a legmagasabb értéket mutatta. A legfrissebb adatok szerint kissé javult a helyzetünk mind az előző év azonos időszakához, mind az országosan elfoglalt helyünket tekintve.

2013. június végén 17 147 fő nyilvántartott álláskereső volt Nógrád megyében, közülük 2 189 fő pályakezdőnek számított. Az álláskeresők számának az előző évhez mért változása 2012 szeptembere és 2013 áprilisa között folyamatosan kedvezőtlenül alakult megyénkben, májusban viszont megfordult a trend. Ennek eredményeként 2013. I. félév végén összesen **1 022 fővel, 5,6%-kal kevesebb** álláskereső szeretett volna a munkaügyi kirendeltségek segítségével álláshoz jutni, **mint 2012 júniusában**. Az álláskeresők szinte minden csoportjában csökkent a létszám az egy évvel korábbihoz képest.

A nyilvántartott álláskeresők aránya a gazdaságilag aktív népességben belül 2013. június végén **20,7%** volt, ami az országos rangsorban a második legmagasabb mutatót jelentette. A munkanélküliségi mutató értéke kistérségenként 17,0 és 25,1% között változott.

A 2012. év során **bejelentett, feltárt álláshelyek száma** (11 226 fő) mindössze 64,4%-a volt az egy évvel korábbinak. Az elhelyezkedés lehetősége a megye minden körzetében kedvezőtlenül alakult. 2013. január-júniusban 7 901 főre vonatkozó állásigény jelent meg Nógrád megyében, ami az előző év azonos időszakához képest 933 fős 13,4%-os növekedést jelent. A 2013. I. félévben rögzített új álláshelyek közül 6 101 közfeladatokhoz kapcsolódott, ami az összes álláshely 77,2%-át jelentette.

A munkaügyi kirendeltségek valamely támogatásának, szolgáltatásának igénybevételével 2012-ben 15 580 fő jutott munkához, 4 040 fővel kevesebben, mint egy évvel korábban. A 2013. évi első hat havi adatok szerint 10 267 fő nyilvántartása szűnt meg elhelyezkedés következtében, s így 453 fővel több pozitív eseményt rögzítettek a kirendeltségeken, mint 2012 azonos hónapjaiban.

A pályakezdekők munkaerő-piaci helyzete Nógrád megyében

Az utóbbi évtizedben jelentős szemléletváltás történt a fiatalok gondolkodásában és demográfiai magatartásában. A hangsúly a tanulásra, a képzettség szintjének emelésére helyeződött. A képzésben töltött idő egyre növekszik, sokan a munkaerő-piaci belépéstől tartva hosszabbítják meg iskolai éveiket, s választják az érettségire épülő iskolarendszerű vagy felsőfokú képzéseket. A pályaválasztók (és szüleik) értékrendjében elsődleges vonzerővel az érettségi, majd a diploma bír. A diákok nagy része rendszerint nem a munkaerő-piaci igények, hanem a helyi képzési kínálat alapján választ iskolát, szakmát.

A fiatalok társadalmi beilleszkedése összetett probléma, melynek kulcskérdése az iskolarendszertől a munkaerőpiacra történő átmenet folyamata. A tanulmányaikat befejező vagy tovább tanulni nem szándékozó szakmával vagy érettségivel rendelkezők, illetve a diplomások többsége fő feladatának a munkába állást tekinti. A foglalkoztatottá váláshoz vezető első lépcsőfok az álláskeresés, amely egyrészt önállóan, egyrészt a munkaügyi szervezet segítségével, illetve együttesen valósul meg. Az állást keresők egy része - döntően a képzettebbek - nem veszi igénybe a munkaügyi kirendeltségek segítségét, ezért a munkaerő-kínálat egy részéről nem rendelkezünk információkkal.

Az iskoláikat befejező fiatalok a megszerzett tudás birtokában, a korosztályukra jellemző dinamizmussal, az átlagosnál nagyobb mobilitásukkal és az ismereteik továbbfejlesztésére való fogékonysággal a munkaerőpiac kínálati oldalának legértékesebb rétegét alkotják. A munkáltatók többsége idegenkedik a pályakezdekők alkalmazásától, amelyet a gyakorlat, a tapasztalat hiányával, a hosszú betanítási idővel magyaráznak leggyakrabban. A pályakezdekők foglalkoztatását vállalkók támogatással alkalmazható, alakítható, nevelhető, képezhető, gyorsan alkalmazkodó, rugalmas, olcsó munkaerőnek tekintik a fiatalokat.

A pályakezdekők jóval mobilabbak, mint az idősebb generáció tagjai. A főváros ingázási körzetében élő nógrádi diplomások nagy többsége - különösen, ha Budapesten végzett - a fővárosban, vagy külföldön szeretne munkát találni. Az alacsonyabb végzettségűekre is igaz mindez, de akinek ez mégsem sikerül, közülük sokan az anyagi motiváció, illetve kényszer függvényében akár a heti vagy napi ingázást is vállalják munka reményében.

Egyre gyakrabban tapasztalható azonban, hogy egzisztenciális okokból - pl. lakás hiánya, albérlet költségei, megélhetés stb. párosulva a gyakran alacsony szintű kereseti kilátásokkal - a fiatalok nem tudnak családjuktól, szüleiktől elszakadni, s új életet kezdeni.

A pályakezdekő fiatalok szembesülnek ezekkel a problémákkal, és így keresik a kiutat, illetve a kapaszkodókat a problémáik megoldásához. A munkaügyi központ rendszerébe is ezért nagyon jelentős a beáramlás, mert a szolgáltatásaink igénybevétele mellett a támogatott képzések és munkahelyek is ösztönzik őket az együttműködésre, ugyanakkor sajnos vannak, akik csak az önkormányzati segélyezés, illetve az igénybe vehető fizetési mentesség (pl. egészségügyi szolgáltatási járulék) miatt tartják a kapcsolatot a kirendeltségekkel.

*A pályakezdekők munkaerő-piaci helyzete továbbra sem javul
sem országosan, sem térségünkben*

Az iskolarendszerű oktatásból kiáramló pályakezdekő fiatalok elhelyezkedési gondjai Nógrád megyében, akárcsak az ország más területein évek óta egyre súlyosbodó problémát jelentenek, sőt a megye átlagosnál kedvezőtlenebb munkaerő-piaci helyzete miatt még fokozottabban jelentkeznek.

A regisztrált pályakezdekő álláskeresők havi átlagos létszáma Magyarországon és Nógrád megyében (fő)

Megnevezés	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Országosan	38 749	40 386	41 441	49 329	52 637	52 943	61 454
Nógrád megye	1 420	1 616	1 731	1 972	1 892	1 853	2 131

Az előző adatokból jól látható, hogy a munkaügyi kirendeltségeken nyilvántartott pályakezdők száma 2006-tól folyamatosan gyarapodik hazánkban. 2009-ben a fiatal álláskeresők létszáma ugrásszerűen megemelkedett, egyrészt a gazdasági válság foglalkoztatásra gyakorolt hatása, másrészt az oktatásból kilépők növekvő száma miatt. 2010-2012. években az elhúzódó válság, a telített munkaerőpiac és a továbbtanulási lehetőségek szűkülése továbbra sem kedvezett a pályakezdők nagyobb számú munkába állásának. A 2013. január-júniusi adatok szerint még mindig nem fordult meg a kedvezőtlen tendencia.

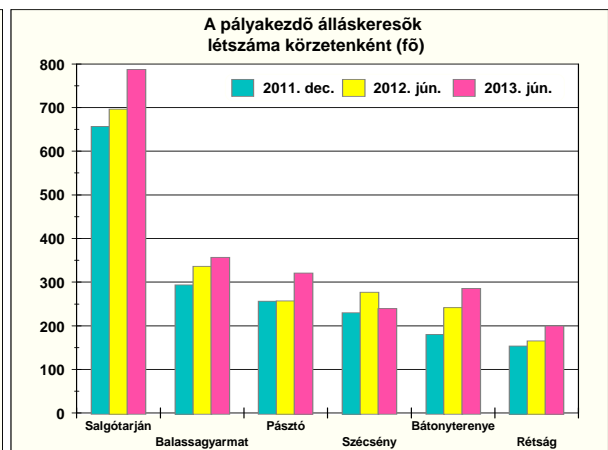
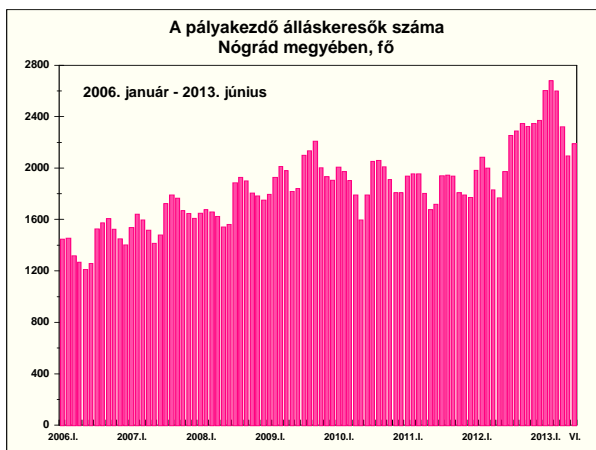
A pályakezdők elhelyezkedése az országos tendenciákhoz hasonlóan Nógrád megyében is nagyon nehéz. Az évekig tartó létszámbővülést követően 2010-2011-ben lassú csökkenést mutatott a pályakezdők száma, 2012-ben viszont ugrásszerűen megemelkedett, mely emelkedést a munkaügyi szervezetünk erőfeszítései, célirányos programjai is csak kis mértékben tudták enyhíteni. Az emelkedés egyik kiváltó oka lehet a tanköteles kor leszállítása. Az első félévi adatok vizsgálata alapján 2013-ban sem javult a pályakezdők helyzete térségünkben.

Az országos átlagnál rosszabb társadalmi, gazdasági jellemzőkkel bíró megyénkben ugyanis súlyos problémaként jelentkezik, hogy kevés a munkahely, alacsony a mobilitás és jelentős a térségben a szakképzetlen munka nélkül lévők száma. A munka világából tartósan kiszorultak, illetve a pályakezdők egy része számára az elsődleges munkaerőpiac jelenleg nem tud megfelelő munkát biztosítani, ezért szükséges az átmeneti támogatási, illetve közfoglalkoztatási lehetőségek kiaknázása.

A pályakezdők elhelyezkedését számos tényező korlátozza:

- ✓ a demográfiai csere lelassult;
- ✓ a pályakezdők között sok az alacsony iskolai végzettségű képzetlen munkaerő;
- ✓ az érettségizettek szellemi tevékenységet szeretnének folytatni, viszont minimális a munkaerő-kereslet e területen;
- ✓ a diplomások esetében is telítődött a munkaerőpiac;
- ✓ az egyéni vállalkozásokhoz nem rendelkeznek anyagi forrásokkal;
- ✓ a fiatalok körében népszerű szakmák egy részére nem vagy a kínálattól messze elmaradó kereslet mutatkozik, de a korábbi hiányszakmákban is nagyon nehéz elhelyezkedni;
- ✓ a cégek nagy része tartja a pályakezdők alkalmazásától, a tapasztaltabb munkavállalókat fogadják szívesebben, a fiatalok a két-, vagy többféle szakmában otthonos álláskeresőkkel szemben is esélytelenebbek;
- ✓ az országszerte beszűkült munkaerőpiac nem kedvez a megyén kívüli elhelyezkedésnek, de az Európai Unió munkaerőpiaca is korlátozottá vált;
- ✓ a munkával kapcsolatos követelményrendszer és a díjazás nem mindig felel meg a fiatalok elvárásainak.

Nógrád megyében minden 7-8. álláskereső pályakezdőként várja, hogy belépjen a munkaerőpiacra

A pályakezdő munkanélküli fiatalok a regisztrált álláskeresők egy sajátos csoportját alkotják. Létszámuk alakulása évről-évre hasonló hullámzó mozgást mutat, amit egyrészt a tanév kezdete, illetve vége, másrészt a foglalkoztatás szezonális jellege befolyásol alapvetően.

A pályakezdő álláskeresők száma és változása

Körzet	A pályakezdő álláskeresők					A pályakezdők aránya napjainkban az álláskeresőkön belül, %
	száma (fő)	számának változása 2011. decemberhez képest		számának változása 2012. júniushoz képest		
		2013. június	(fő)	(%)	(fő)	
Salgótarján	787	130	19,8	91	13,1	12,2
Balassagyarmat	357	63	21,4	21	6,3	12,7
Pásztó	321	65	25,4	64	24,9	13,2
Szécsény	239	9	3,9	-38	-13,7	14,0
Bátonyterenye	285	105	58,3	43	17,8	14,6
Rétság	200	46	29,9	35	21,2	11,2
Nógrád megye	2 189	418	23,6	216	10,9	12,8
Észak-Magyarország	11 961	648	5,7	-66	-0,5	13,2
Országosan	60 721	8 541	16,4	5 879	10,7	12,2

Nógrád megyében 2012 elején (2011. decemberi zárónapi adat) **1 771 fő volt a regisztrált pályakezdő álláskeresők létszáma**, ami a téli foglalkoztatási holt szezon idején februárig tovább növekedett. A márciustól májusig tartó - képzéseknek és elhelyezkedéseknek köszönhető - létszámcsökkenést követően júniusban elkezdődött a frissen végzettek beáramlása, ami ismét elindította a négy hónapig tartó létszám-bővülést. Októberben átmenetileg megtört a kedvezőtlen folyamat, s 2012 novemberétől 2013 februárig a korábbi évek tendenciáját részben követő negatív irányú változásokat tapasztaltunk. 2012 őszén a létszám tetőzését követő, megszokott intenzív csökkenés elmaradt, helyette alapvetően stagnált az állást kereső fiatalok száma, majd folyamatosan növekedett, s számuk erőfeszítéseink ellenére 2 681 főre emelkedett a tél végére. A tavaszi hónapok idén is kedveztek a pályakezdők kiáramlásának, ami a folyamatos létszámcsökkenésben nyilvánult meg. Júniusban a fokozódó beáramlás újra elindította a nyári hónapokat jellemző létszám-bővülést.

2012-ben mind a frissen végzettek, mind a visszatérők beáramlása jóval intenzívebb volt, mint az előző évben, miközben az elhelyezkedési, továbbtanulási lehetőségek szerényebbek lettek, s ez okozott dinamikus létszám-bővülést a fiatalok körében. Az év során 601 fővel, 34%-kal, az országos átlagnál intenzívebben gyarapodott a munkaerőpiacra belépni szándékozó fiatalok létszáma, s ezzel december végére elérte a 2 372 főt. **2013. első hat hónapjában a kedvező és kedvezőtlen irányú létszám-változások eredményeként viszont 183 fős csökkenést mértünk, s így a félév végén 2 189 főt regisztráltunk. 2012 eleje és 2013 júniusa között összességében 418 fővel 23,6%-kal emelkedett a nógrádi pályakezdő álláskeresők létszáma.**

A legtöbb pályakezdő a megyeszékhelyen és térségében szeretne belépni a munkaerőpiacra, míg a legkevésbé Rétság környékén tartják a kapcsolatot a kirendeltséggel. Az elmúlt másfél évben a megye teljes területén növekedett a fiatal ügyfelek száma. A legnagyobb számú növekedést Salgótarján, míg a legintenzívebb bővülést Bátonyterenye körzetében mértük.

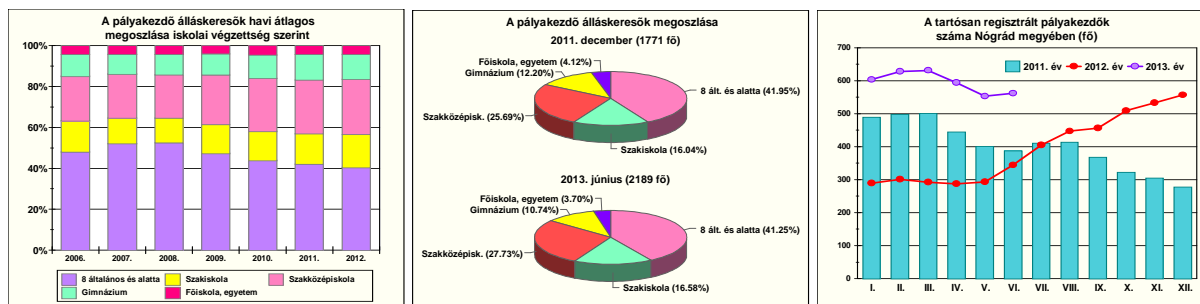
Az egy távlatában bekövetkező létszám-változás is döntően kedvezőtlen, csupán a szécsényi térségben tapasztalható létszám-fogyás, elsősorban a kiterjedt közfoglalkoztatásnak köszönhetően.

A nyilvántartott álláskeresők 12,8%-a, vagyis csaknem minden 8. ügyfél pályakezdőnek számít megyénkben, s ez arány kissé magasabb az országos átlagnál (12,2%). Kistérségeinkben pedig 11,2% (Rétság) és 14,6% (Bátonyterenye) közötti arányokkal találkozhattunk 2013. I. félév végén.

A pályakezdeők összetétele kedvezőtlenebb az országos átlagnál

A **pályakezdeők összetétele** pozitív irányba módosult az elmúlt években, de a **munkaerő-piaci esélyek szempontjából továbbra is rendkívül kedvezőtlen**. Még mindig számos fiatal (903 fő, 41,3%) elhelyezkedési esélyét nehezíti az alacsony iskolai végzettség. A középfokú képesítéssel (1 205 fő, 55,0%) rendelkezők pályakezdeőkön belüli aránya ugyanakkor növekvő tendenciát mutat, miközben a diplomások súlya 4% körül stagnál.

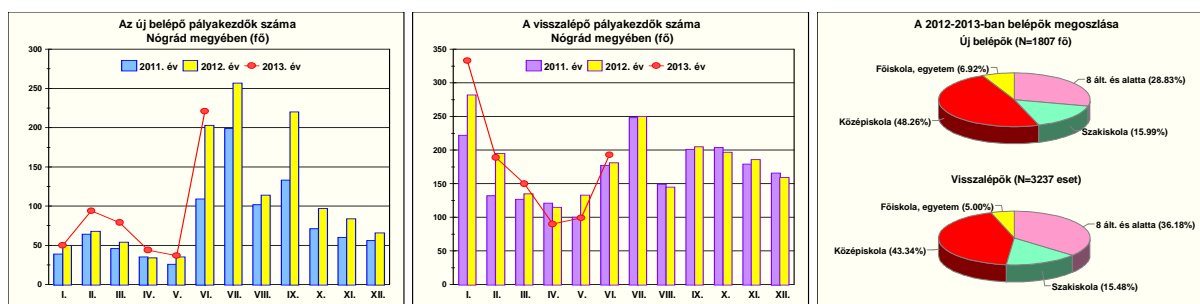
Az elmúlt másfél évben bekövetkezett létszámbővüléshez legnagyobb számban (160 fővel) a legfeljebb általános iskolai végzettségűek járultak hozzá, amiktől alig maradt el a szakközépiskolai bizonyítvánnyal rendelkezők számának növekedése (152 fő). A sort a szakmunkások (79 fő), a gimnáziumban végzettek (19 fő), illetve a diplomások (8 fő) követik.

A fiatalok körében is kialakult a **tartósan munkanélküliek** tábora. Számuk a legfrissebb adatok szerint eléri az **562 főt**, ami több mint kétszerese a 2012 eleji létszámnak. A pályakezdeők több mint negyede tehát egy évnél régebben kérte első alkalommal vagy ismételten a regisztrációját.

Körükben az átlagnál nagyobb arányban fordulnak elő a nők, az alacsony iskolai végzettségűek és a szakmunkások.

A regisztrációban lévő pályakezdeők összetételét egy-egy időszakban jelentősen befolyásolja a beáramlók, illetve a kilépők megoszlása. **A vizsgált időszakban 1 807 fő első alkalommal belépőt, illetve 3 237 visszalépési esetet mutat a statisztika.** Az új belépők száma minden hónapban hasonló vagy magasabb volt az előző év azonos időszakát jellemző adatnál, de a visszatérők esetében is hasonló folyamatot tapasztaltunk.

Az első alkalommal regisztrálást kérők szinte kivétel nélkül a frissen végzettek közül kerülnek ki, ezért elsősorban ők jelzik az iskolák kibocsátása és a munkaerő-piac igénye között mutatkozó eltéréseket.

A fiatalok jelentős hányada sajnos úgy kíván belépni a munkaerőpiacra, hogy a tankötelezettsége végéig legfeljebb csak az általános iskolai végzettséget szerzi meg. Számuk ugyan folyamatosan csökkent 2010-ig, de 2011-ben megfordult ez a kedvező tendencia, s azóta is növekvő létszámokkal találkozhatunk. Míg 2012. január-júniusban 126 fő került kapcsolatba első alkalommal szervezetünkkel, addig idén ez a szám már eléri a 184 főt. E pályakezdeők jelentős része halmozottan hátrányos helyzetű családokban nevelkedik.

A szakiskolában tanult, tehát valamilyen szakma birtokában lévő új belépő pályakezdő álláskereső száma a 2011. évi 173 főről 2012-ben 198 főre változott. A létszámbővülés hátterében a nehéz gazdasági helyzeten túl nagy valószínűséggel az iskolázottsági szint növekedése húzódik meg. Idén 6 hónap alatt 91 fő került be a nyilvántartási rendszerünkbe, ugyanannyian, mint egy évvel korábban.

A szakközépiskolában tanult fiatalok munkaerő-piaci helyzete jelentősen romlott az elmúlt években. A gazdasági válság hatására a beszűkült munkaerőpiac nem, vagy csak korlátozott számban tartott/tart igényt a tapasztalatlan fiatal munkaerőre, még akkor is, ha érettségivel és szakmával is rendelkezik, ezért 2010-2011-ben lassú, majd 2012-ben erőteljes növekedést figyelhettünk meg a szakközépiskolákból beáramlók körében. 2012-ben 459 pályakezdő kérte a regisztrációt ezen iskolatípusból, s csaknem kétharmaduk szakképesítést is szerzett tanulmányai végére. 2013-ban a féléves adatok alapján még csupán 147 fős új belépésnél tartunk, de ez az adat kedvezőtlenebb a 2012. január-júniusnál. Az idei belépők zöme is szakképzett.

A gimnáziumi érettségi birtokában munkát kereső fiatalok száma 2012-ben csaknem 40%-kal emelkedett, vagyis a 2011. évi 154 fővel szemben 215 fő jelent meg nyilvántartásunkban. A 2013. évi első hat havi adatok szerint egyelőre 51 főt számlálunk, de a zárónapig az érettségik számos iskolában még nem fejeződtek be.

Ezen iskolatípust többnyire a továbbtanulási szándékkal rendelkező fiatalok választják, s a sikertelen felvételt követően keresik fel a munkaügyi kirendeltségeket. Közülük sokan két tanév közötti időtartam hasznos eltöltése miatt különböző kiegészítő képzést vállalnának, míg egy részük az első szakma megszerzésére törekszik.

2012-ben a továbbtanulási lehetőségek jóval szerényebbek lettek, s ez hátrányosan hatott az előző két csoport helyzetére.

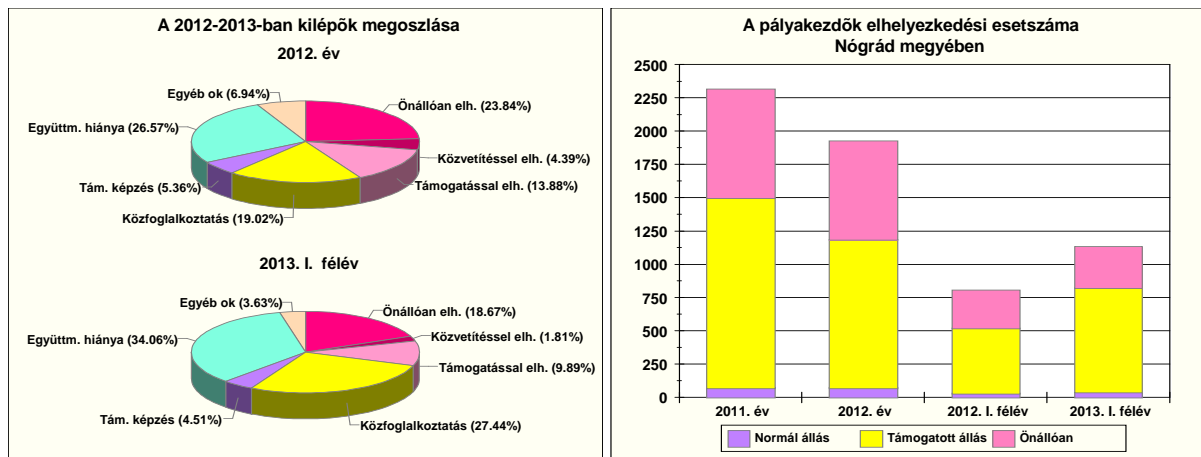
A főiskolán, egyetemen végző hallgatók dinamikus növekedése ellenére a magasan kvalifikált fiatalok az utóbbi években csökkenő számban kérték regisztrálásukat. Általános tapasztalat, hogy a friss diplomás nógádiak nagy része nem tér vissza lakhelyére, mivel elhelyezkedésükre minimális az esély. A 2012-2013. év azonban számukra is kedvezőtlennek bizonyult. 2012-ben összesen 73 diplomást vettünk nyilvántartásba, 2013. január-júniusban viszont már 51 főt.

A fiatalok egy része elhelyezkedését vagy támogatott képzését követően újra álláskeresővé válik. A hat munkaügyi kirendeltség 2012. évben 2 183 visszalépési esetet rögzített, 7,7%-kal többet, mint 2011-ben. A visszaáramlás növekedése minden végzettségi csoportra jellemző volt. A 2013. I. féléves adat szerint 1 054 visszatérő pályakezdőnél tartunk, s ez szinte ugyanannyi, mint 2012 azonos hónapjaiban volt.

A pályakezdők számának alakulása egyértelműen jelzi, hogy a kiáramlás elmaradt a beáramlástól

2012-2013-ban 4 490 kilépési/szüneteltetési esettel találkozhattunk a pályakezdők körében. A leggyakoribb (60%) ok az elhelyezkedés volt, ezen belül a közfoglalkoztatás és az önálló munkaviszony létesítés szinte azonos arányt képviselt, amit a bér jellegű támogatásaink segítségével rövidebb hosszabb időre munkába állók, illetve a támogatás nélkül, de közvetítés segítségével munkaviszonyt létesítők követtek.

Az esetek csaknem 30%-ában az együttműködés hiánya miatt szűnt meg a fiatalok regisztrációja, míg a harmadik legnagyobb arányt (7,2%) a támogatott, illetve iskolarendszerű képzések miatti szüneteltetés, megszüntetés jelentette. A kilépési okok között előfordult még anyasági ellátására való jogosultság miatti, illetve az ügyfél kérelmére történő törlés.

2012-ben a kirendeltségen megfordult pályakezdekők (4 622 fő) körében 1 927 elhelyezkedési esettel találkozhattunk, ami 41,7%-os eredményességet jelentett. Az egy évvel korábbihoz képest ez jelentős visszaesést jelentett, amikor kisebb ügyfélforgalom mellett többen találtak munkát, s ezért 2011-ben 15,4%-ponttal kedvezőbb volt az eredményességi mutató.

A 2013. I. félévi adatok azonban pozitív irányú elmozdulást mutatnak. Az elmúlt hat hónapban a 2012. azonos időszakánál 40,6%-kal több, azaz 1 133 elhelyezkedési esetet számlált meg a statisztika. A legdinamikusabban a támogatás mellett munkába állók száma emelkedett, amit egyrészt a közfoglalkoztatásba bevontak növekvő száma, másrészt az „Első munkahely garancia” program tavaszi indítása segített elő, de a TÁMOP 1.1.2 „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért” program keretében támogatottak száma is gyarapodott. Ezen túl mind az önállóan, mind a támogatás nélkül, de közvetítés segítségével munkaviszonyt létesítők száma is némi növekedést mutatott.

Kiemelt munkaerő-piaci program segítette/segíti a pályakezdekők munkába helyezését

A pályakezdekőket sújtó munkaerő-piaci feszültség kezelése, a fiatal munkavállalók munkaerő-piaci helyzetének javítása, az első munkahely megszerzésének elősegítése, valamint a szükséges munkatapasztalat megszerzésének biztosítása érdekében a Nemzetgazdasági Minisztérium 2012. augusztusban indította el az **„Első munkahely garancia” programot. Nógrád megyébe e programra 94,4 millió Ft érkezett**, melyből legalább 150 fő pályakezdekő álláskereső bevonását kívántuk teljesíteni. A jelentős érdeklődésre való tekintettel a decentralizált NFA keretünkől októberben további 7 millió Ft-ot különítettünk el. A végleges felhasználási adatok azonban azt mutatják, hogy a központi forrás is elegendő lett volna a programban jelentkező igényekre a tervezett foglalkoztatások meghiúsulása, illetve a programból idő előtt kilépők miatt keletkező maradványok miatt.

A program célcsoportját a nyilvántartásban szereplő 25 év alatti - felsőfokú végzettségűek esetén 30 év alatti - álláskeresők közül a pályakezdekők, elsősorban a szakképzetlenek és a tartósan regisztrált álláskeresők alkották.

A teljes programidőszak 2012. augusztus 6-tól 2012. december 31-ig tartott, ezen belül a foglalkoztatás támogatására 2012. szeptember 1-től december 31-ig volt lehetőség. A munkaadók a munkaügyi központ kirendeltségéhez benyújtott kérelem alapján kaphattak - meghatározott feltételekhez kötött - bérköltség támogatást, valamint adott volt a lehetőség a munkába járáshoz szükséges utazási költség megtérítésére is.

December végéig e program **235 fő elhelyezkedését segítette elő** 93,9 millió Ft felhasználásával.

A munkáltatók elsősorban szakképzett vagy érettségizett pályakezdeket alkalmaztak különféle munkakörökben (irodai adminisztrátor, eladó, egyéb ügyintéző, fodrász, pultos, kozmetikus, vagyonőr, lakatos, vezeték- és csőhálózat-szerelő), de a szakképzetleneknek, alacsony iskolai végzettségűeknek (egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású, takarító, szemétyűjtő, egyszerű ipari foglalkozású, feldolgozóipari gépkezelők) is számos lehetőséget kínáltak, hogy ők is megismerkedhessenek a munka világával. A diplomásokat foglalkoztatni kívánók száma csekély volt, de körükből is sikerült 17 főt (pl. tanítókat, tanárokat, óvodapedagógusokat, erdőmérnököket, reklám- és marketingtevékenységet tervezőket, szervezőket stb.) gyakorlathoz, s nem utolsósorban jövedelemszerzési lehetőséghez juttatni.

A program központilag támogatott **monitoring** vizsgálatára még nem került sor, hiszen azt a támogatás befejezését követő hat hónap után, vagyis csak a napokban indítjuk. Ennek ellenére nyilvántartási rendszerünkben egyenként megnéztük a programba vont pályakezdeők munkaerő-piaci státuszát, amely a következőket eredményezte.

A 235 fő közül 81-en nem kerültek vissza a regiszterbe, a legtöbben viszont újra álláskeresővé váltak a támogatást követő hat hónapon belül. Ez utóbbi csoportból azonban csak minden második fiatal, azaz 79 fő maradt a nyilvántartásban 2013. I. félév végére. Az elmúlt pár hónapban kilépők közül 37 fő valamelyik közfoglalkoztatási programba kapcsolódott be, további 14 főt bér jellegű támogatás segített munkához, míg 8 fő önállóan helyezkedett el. Öt fő úgy döntött szakmát vagy idegen nyelvet tanul, ezért képzés résztvevője lett, 11 fő pedig egyéb okból került ki a nyilvántartásból.

A támogatást követő hat havi eredmények tehát kedvezőek, hiszen a fiatalok közel 44%-a (103 fő) az elsődleges munkaerőpiac szereplőinél szerezhethet munkagyakorlatot. Többségük (81 fő) nem került vissza a látókörünkbe, ezért vélhetően munkáltatójuk elégedett teljesítményükkel, ezért továbbra is alkalmazza őket. A kevésbé képzettek egy része (15,7%-a) pedig a közfoglalkoztatás segítségével mélyedhet el jobban a munka világában.

A 2012. évi „Első munkahely garancia” program monitoringja*

Megnevezés	Létszám, fő	Megoszlás, %
Programmal támogatottak összesen	235	100,0
Közülük a támogatást követően		
Nem került vissza a regiszterbe	81	34,5
Újra álláskeresővé vált	154	65,5
Az álláskeresővé váltak közül		
Önállóan elhelyezkedett	8	3,4
Támogatással elhelyezkedett	14	6,0
Közfoglalkoztatásban vesz részt	37	15,7
Támogatott képzésen vesz részt	5	2,1
Egyéb okból kilépett	11	4,7
Regisztrált álláskereső maradt	79	33,6

A vizsgálat időpontja: 2013. június vége.

A Nemzetgazdasági Minisztérium idén tavasszal is elindította az **„Első munkahely garancia” programot**. A program meghirdetése óta június végéig a nógrádi járási munkaügyi kirendeltségekre 150 kérelem érkezett 170 pályakezdeő foglalkoztatásához kapcsolódóan. A rendelkezésünkre bocsátott közel 104,5 millió Ft szinte teljes egészében lekötésre került a félév végére, ami 150 fiatal segített munkához (11 fő esetében a helyközi utazást is támogatjuk).

A program a második félévben a TÁMOP 1.1.2 projekt keretében folytatódik, s ezáltal további 150 fő bevonása, elhelyezése várható megyénkben.

A munkáltatók érdeklődése a támogatási lehetőség iránt töretlen. Az elmúlt pár hónapban 226 főre vonatkozó munkaerőigényt jelentettek be, ebből 125-öt júniusban. A legtöbb fiatal a megyeszékhelyen és környékén szeretnék alkalmazni.

Idén is a szakképzettséggel rendelkezők, illetve az érettségizettek kerülnek kedvezőbb pozícióba az irántuk mutatkozó kereslet alapján, de a foglalkoztatók szép számban kínálták üres álláshelyeiket a szakképzetleneknek is. 2013-ban legnagyobb számban eladó, vagyonőr, egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású, egyéb egyszerű építőipari foglalkozású, általános irodai adminisztrátor, gyorséttermi eladó, egyszerű ipari foglalkozású, intézményi takarító és kiegészítő, egyéb ügyintéző és kőműves munkakörökben állhattak, illetve állhatnak munkába a pályakezdők.

A **TÁMOP 1.1.2** „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért **program egyik célcsoportját a pályakezdő, illetve a 25 év alatti fiatalok alkotják.** Célunk, hogy a fiatalok munkaerőpiacra való belépését kiegyensúlyozottan, a generáció helyzetét figyelembe véve segítsük elő, illetve mérsékeljük a megyéből történő elvándorlásukat. Személyre szabott, életkoruknak, élethelyzetüknek megfelelő szolgáltatásokkal, versenyképes képzési szakirányok felajánlásával, munkatapasztalat/munkagyakorlat lehetőségét biztosító támogatásokkal kívánjuk elősegíteni, hogy a célcsoport tagjai megfeleljenek a munkaerőpiac kihívásainak.

2011-2012-ben 542 fő pályakezdő/25 év alatti álláskereső lett a projekt e célcsoportjának résztvevője, az idei tervünkben pedig további 534 fő bevonása szerepel. (Megjegyzés: a 25 év alattiak további három célcsoportba pl. alacsony iskolai végzettségűek tartozók is lehetnek, de számuk összességében lényegesen kevesebb, mint a kiemelt célcsoportjukban.)

Az elmúlt két év eredményeit tekintve elmondhatjuk, hogy a fiatalok többsége támogatásainknak köszönhetően elhelyezkedett, még néhányan önfoglalkoztatóvá váltak, de jelentős volt azok aránya is, akik nyelvvizsgával, illetve új szakma megszerzésével növelték munkaerő-piaci esélyüket. Továbbra is azon dolgozunk, hogy a munkatapasztalattal nem rendelkező fiatalok számára lehetőséget biztosítsunk a megfelelő munkahely megtalálására, illetve szakképzettség megszerzésére.

Összegzés

A fiatalok egyre később lépnek be a munkaerőpiacra, mivel az érettségi után egyre többen maradnak a közoktatásban, illetve kerülnek felsőfokú oktatási intézményekbe. A tovább tanulni nem szándékozó szakmával vagy érettségivel rendelkezők többsége viszont fő feladatának a munkába állást, egzisztenciateremtést tekinti.

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek alacsony száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat vagy a szakképzettség hiánya befolyásolja.

A fiatalok elhelyezkedési lehetőségei már a pályaválasztáskor behatárolódnak. A megfelelő pályaválasztáshoz olyan szakképzési kínálatra van szükség, amely elsődlegesen a piacnak és nem a „divatnak” képez. Ennek kiküszöbölésére a piaci igényekhez gyorsabban alkalmazkodni tudó, könnyen konvertálható szakmai tudást biztosító iskolarendszerű képzési formákat, oktatási programokat kell kidolgozni.

A munkába állás érdekében a végzősöknek fel kell készülniük az esetleges szakmaváltás lehetőségére, továbbá meg kell tanulniuk a munkaerőpiacon „eladni” magukat. Ezen túl nagyon fontos lenne valamennyi pályakezdő fiatal esetében legalább egy EU-ban hivatalosan használt idegen nyelv ismerete és az informatikai ismeretek elsajátítása.

Megállapítható, hogy a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését nagyon sok körülmény hátráltatja. Szervezetünk számos ponton a fiatalok segítségére lehet. A pályaválasztási kiállításokon segíthetjük a szakmaválasztást, munkaerő-piaci információinkkal hatást gyakorolhatunk a képző intézmények képzési struktúrájának kialakítására, felnőttképzés keretében támogathatjuk az első szakmához jutást, vagy újabb szakma megszerzését, aktív foglalkoztatáspolitikai eszközeinkkel, munkaerő-piaci programjainkkal támogathatjuk elhelyezkedésüket, szolgáltatásaink révén pedig fejleszthetjük a fiatalok azon készségeit, képességeit, amelyek a mielőbbi munkába állást segítik.

A pályakezdők esélyeinek növeléséhez azonban a munkaerőpiac valamennyi érintett szereplőjének fokozottabb szerepvállalására, együttműködésére van szükség. Amíg a túlképzések nem szűnnek meg, a piaci elvárások a képzések tartalmában és színvonalában nem érvényesülnek, addig a helyzet érdemben nem fog megváltozni.

Salgótarján, 2013. július 04.

Melléletek

A 15-74 éves népesség gazdasági aktivitása

Megnevezés	Nógrád megye			Országosan		
	2012. I. negyedév	2013. I. negyedév	Változás* 2013-2012.	2012. I. negyedév	2013. I. negyedév	Változás* 2013-2012.
Aktivitási arány (%)	50,7	51,3	0,6	56,0	56,6	0,6
Foglalkoztatási ráta (%)	40,9	42,0	1,1	49,5	50,0	0,5
Munkanélküliségi ráta (%)	19,2	18,1	-1,1	11,7	11,8	0,1

Alapadatok forrása: <http://www.ksh.hu/stadat>, * A változás %-pontban értendő.

Az álláskereső száma és változása

Körzet	Az álláskereső					Az álláskereső aránya a gazdaságilag aktív népességhez*, %
	száma (fő)	számának változása az előző hónaphoz képest		számának változása az előző évhez képest		
		2013. június	(fő)	(%)	(fő)	
Salgótarján	6 468	-149	-2,3	-380	-5,5	25,1
Balassagyarmat	2 808	1	0,0	-85	-2,9	17,0
Pásztó	2 440	-84	-3,3	-44	-1,8	18,7
Szécsény	1 704	1	0,1	-569	-25,0	21,8
Bátonyterenye	1 948	-76	-3,8	-53	-2,6	19,9
Rétság	1 779	-28	-1,5	109	6,5	17,8
Nógrád megye	17 147	-335	-1,9	-1 022	-5,6	20,7
Észak-Magyarország	90 476	-2 839	-3,0	-11 456	-11,2	18,2
Országosan	497 001	-18 073	-3,5	-27 351	-5,2	11,2

Forrás: *A nemzetgazdaság munkaerőmérlege, 2012.01.01. (KSH)

A pályakezdő álláskereső számára, összetételére vonatkozó főbb adatok

Megnevezés	2011. december		2012. június		2013. június	
	fő	megoszlás (%)	fő	megoszlás (%)	fő	megoszlás (%)
A pályakezdő álláskereső száma	1 771	100,0	1 973	100,0	2 189	100,0
Közülük						
Férfi	953	53,8	1 063	53,9	1 183	54,0
Nő	818	46,2	910	46,1	1 006	46,0
19 éves és fiatalabb	346	19,5	373	18,9	423	19,3
20 - 24 éves	1 377	77,8	1 537	77,9	1 675	76,6
25 - 29 éves	47	2,7	62	3,1	90	4,1
29 évesnél idősebb	1	0,1	1	0,1	1	0,0
8 általánosnál kevesebb	106	6,0	122	6,2	115	5,3
Általános iskola	637	36,0	683	34,6	788	36,0
Szakkiskola	284	16,0	335	17,0	363	16,6
Szakközépiskola	413	23,3	460	23,3	552	25,2
Technikum	42	2,4	56	2,8	55	2,5
Gimnázium	216	12,2	241	12,2	235	10,7
Főiskola	44	2,5	49	2,5	51	2,3
Egyetem	29	1,6	27	1,4	30	1,4
Ellátásra nem jogosult	1 210	68,3	1 410	71,5	1 558	71,2
FHT-re jogosult	561	31,7	563	28,5	631	28,8
Tartósan regisztrált	277	15,6	344	17,4	562	25,7
Salgótarján községe	657	37,1	696	35,3	787	36,0
Balassagyarmat községe	294	16,6	336	17,0	357	16,3
Pásztó községe	256	14,4	257	13,0	321	14,7
Szécsény községe	230	13,0	277	14,0	239	10,9
Bátonyterenye községe	180	10,2	242	12,3	285	13,0
Rétság községe	154	8,7	165	8,4	200	9,1